

De Bonte Beer in Voorst

Gerrie Groenewold

Dorpsherberg de Bonte Beer op de hoek van de Straatweg en de Klarenbeekseweg bestond waarschijnlijk al voor 1600. In de 17e eeuw was er ook nog een brouwerij aan verbonden. De Beer was tot de opheffing rond 1870 één van de belangrijkste trefpunten in de Voorster samenleving. De herberg was een veel gezochte vergaderplaats voor bijvoorbeeld het markebestuur en een bekend veilinghuis: menig nu nog bestaand boerenhuis in Voorst wisselde in de Beer wel eens van eigenaar of pachter. De eerste vermelding van De Beer werd gevonden in het doopboek van Voorst: "4 jul 1686 Vader Jan Hendricks in den Beer. Kint Jacob". De vader van Jan Hendricks, Hendrik Janszoon Woudenberg, stond al in 1659 bekend als 'weert' te Voorst. Daaruit blijkt dat De Beer al in 1659 een herberg was.

De historie voert echter verder terug. De Beer stond eerder bekend als 'Wagemanshofstede' zoals blijkt uit een vertering door het ambtsbestuur van Voorst in 1657. Wagemanshofstede was genoemd naar een

bekende 17de - eeuwse Voorstenaar Hans Wagemans. Hij stamde uit een bekende herbergiersfamilie. Een verwant, Lubbert Wagemans was in 1650 herbergier van brouwerij De Zwaan in Terwolde.

Hans Wagemans was ook herbergier. Dat blijkt uit een brief van 1606 waarin hij zijn beklag doet over de Gelderse redoute-opzichter Sinnema, die met zijn hele gezin en acht paarden was ingekwartierd in de herberg van Wagemans. Dat bezorgde de Voorster herbergier grote overlast. De oorsprong van de herberghistorie voert dus zeker terug tot 1606.

De familie Wagemans

Hans Wagemans is de naamgever van Wagemanshofstede. Aan de herberg was, zoals destijds niet ongebruikelijk, een boerderij verbonden. De eigenaren werden in sommige archiefstukken dan ook met verschillende namen aangeduid: boer, hospes, weert, herbergier of bouwman. In 1654 werd het pand her- of verbouwd. Waarschijnlijk is het toen ook in andere handen overgegaan.

Eigenaren:

1659-1719: Woudenberg

Hendrik Janszoon Woudenberg had drie zonen waarvan er twee herbergier werden.

Jan Hendrikszoon Woudenberg werd herbergier op de **Beer** (± 1680 - 1715)

Hij had vijf kinderen. Zijn tweede vrouw, die hij in 1702 trouwde, heette Reintje Claesen van Schoten.

Na het overlijden van Jan Woudenberg hertrouwde Reintje Claesen van Schoten met Evert Gerrits (1717). In 1719 verkopen de kinderen Woudenberg het kindsdeel aan hun moeder en stiefvader.

De enige zoon van Jan Woudenberg, Heimerik Woudenberg, was kerkmeester van Voorst en woonde in 1749 op Woudenbergs' Nijgetimmer.

De andere zoon Warner of Waender Hendrikszoon Woudenberg werd herbergier op het Rode Hert (1690-1720)

De Beer in 1917

1719-1784: Evert Gerrits Brink

Evert Gerrits noemde zich ook Evert Gerrits Brink. Hij was voor zijn huwelijk met Reyntje Claessens van Schoten gehuwd met Jenneken Jansens Buitenweerd.

Hij had een dochter Maria Everts Brink. Zij trouwde in 1763 met Jacob Planten.

1784-1881: familie Planten

Jacob Planten

Jacob Planten legde de grondslag voor de bekendste herbergiersfamilie van Voorst. Jacob Planten kwam uit Varsseveld waar zijn vader voogd van Wisch was en daar een herberg dreef. Jacob was aanvankelijk tuinman op de Poll en werd dus door het huwelijk met Maria Everts Brink herbergier. Al in 1770 beheerde hij de herberg de Beer. In 1784 volgde de definitieve overname door een boedelscheiding. Jacob Planten stierf op 11 december 1791 en werd begraven in de kerk van Voorst.

Nicolaas Planten

De zoon van Jacob Planten was Nicolaas. Hij volgde zijn vader in 1794 op. Nicolaas trouwde met Anna Brink. Zij was een dochter van Jan Rijkelt Everts Brink, herbergier van 't Rode Hert en een oom. Zij waren dus neef en nicht. Ze kregen negen kinderen.

Tot 1881, bijna 100 jaar lang, bleef de herberg in bezit van de familie Planten. Door verwantschap van de eigenaren werd de herberg nooit verkocht maar ging het bezit steeds door vererving over.

Nicolaas Planten genoot aanzienlijke bekendheid in de gemeente Voorst. Hij was in de Franse tijd lid van de Conseil Municipal (een soort dorpsraad) en later was hij onder meer lid van de eerste gemeenteraad van Voorst samen met twee andere herbergiers: Jan Kok uit Wilp en Willem Jan van Enter uit Twello. Ook was hij lid van de Commissie van bestuur van de Voorster Zomerdijk en kerkvoogd. Hij liet in 1839 een 'heerenbehuizinge' bouwen ten noorden van De Beer. Hij noemde die Plant-Hoven. (Rijksstraatweg 56)

In 1852 droeg Nicolaas Planten de herberg over aan zijn jongste zoon Nicolaas Planten jr. Deze exploiteerde de herberg samen met zijn oudere broer Jacob nog 20 jaar. In 1870 kwam er een einde aan de exploitatie van herberg De Beer.

Bronnen:

- De geschiedenis van de Bonte Beer
mr. J.H. Hermsen
- Gemeentearchief Voorst
- Archief OKV.